

ปัญหาชาวประมงพื้นบ้าน

ชาวประมงพื้นบ้านมีปัญหที่เกิดจากความเสื่อมโทรมของทรัพยากรประมง คือ กุ้งปลาในทะเล ลดน้อยลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลกระทบต่อรายได้ และการดำรงชีพทางด้านต่างๆ

ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรประมงเกิดจาก

- สาเหตุสำคัญที่สุดคือ การใช้เครื่องมือทำลายล้างนานาชนิด เช่น อวนรุน อวนลาก เรือไพบิ้นปลาตะกัก และการระเบิดปลา
- การปล่อยน้ำเสียจากโรงงาน ชุมชน และนาุ้งลงทะเล
- การทำลายป่าชายเลน ปะการัง หญ้าทะเล ซึ่งเป็นแหล่งเพาะฟักสัตว์น้ำตามธรรมชาติ เมื่อสัตว์น้ำลดลงชาวประมงจับสัตว์น้ำได้น้อยลง รายได้ลด เกิดผลสืบเนื่องคือ
- ต้องกู้หนี้ยืมสินจากพ่อค้าสัตว์น้ำในหมู่บ้าน(แพปลา)แล้วเอาสัตว์น้ำมาขาย ชดใช้หนี้ ทำให้ขายได้ราคาต่ำ บางคนเป็นหนี้ยาวนานหลายสิบปี ใถ่ถอน ไม่หมดเพราะจับสัตว์น้ำไม่พอใช้หนี้
- เกิดการอพยพแรงงานเข้าไปทำงานในเมือง เกิดเป็นชุมชนแออัดขึ้นในเมือง บางจังหวัดชายแดนอพยพไปทำงานต่างประเทศ (มาเลเซีย) หรือลักลอบไปทำประมงในเขตประเทศพม่า
- ชาวประมงขาดแคลนอาหารเพื่อการบริโภค

การแก้ไขปัญหาของชาวประมงในเครือข่ายสมาพันธ์ชาวประมงพื้นบ้าน

การแก้ปัญหา ชาวประมงจึงต้องแก้ที่สาเหตุที่ทำให้สัตว์น้ำลดลง ตั้งแต่ประมาณปี๒๕๓๐ เป็นต้นมาได้ทำกิจกรรมดังนี้

- จัดทำเขตรักษาพันธุ์สัตว์น้ำในทะเลสาบสงขลาตั้งแต่ปี ๒๕๓๔ เป็นต้นมา ปัจจุบันมี ๒๒ เขต พื้นที่กว่า ๑๕,๐๐๐ ไร่
- จัดทำปะการังเทียมแบบทั่วไปและแบบพื้นบ้านในเขตชายฝั่งอ่าวไทย เพื่อเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำ
- ตามกฎหมายประมงปัจจุบัน ห้ามเครื่องมือทำลายล้างชนิดต่างๆ ทำการประมงในเขต ๓,๐๐๐เมตร แต่มีการฝ่าฝืนอยู่ทั่วไป ชาวประมงได้รวมกลุ่มกันออกปราบปรามเครื่องมือประมงเหล่านั้นในเขต ๓,๐๐๐ เมตร ร่วมกับเจ้าหน้าที่ ในพื้นที่ต่างๆ ทำให้หลายพื้นที่ปัญหาทะเลบางลง สัตว์น้ำเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว แต่หลายพื้นที่ปัญหายังมีมากอยู่
- ณรงค์ให้ชาวประมงที่ใช้อวนรุนเลิกใช้เครื่องมือชิ้น หันมาใช้เครื่องมือที่ไม่ทำลายแทน
- จัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ของชุมชน สะสมเงินและเป็นแหล่งทุนสำหรับการประกอบอาชีพ ใช้ดอกผลมาสร้างสวัสดิการชุมชน ปัจจุบันมีกลุ่มออมทรัพย์ในเครือข่ายสมาพันธ์ฯ ไม่น้อยกว่า ๕๐ กลุ่ม มีเงินสะสมไม่น้อยกว่า ๓๐ ล้านบาท สมาชิกไม่น้อยกว่า ๒๐,๐๐๐ คน
- อนุรักษ์ป่าชายเลนโดยจัดการในรูปป่าชายเลนชุมชน ประมาณ ๑๕ ป่า พื้นที่ประมาณ ๑๒,๐๐๐ ไร่
- ส่งเสริมธุรกิจชุมชนต่างๆ เช่นการแปรรูปสัตว์น้ำ ทำกะปิ รวมกลุ่มทำตลาดสัตว์น้ำ ทำน้ำปลา ทำธุรกิจเครื่องมือประมง ฯลฯ
- ณรงค์เพื่อการจัดการทรัพยากรชายฝั่งแบบยั่งยืน เช่น ให้ยกเลิกเครื่องมือทำลายล้างชนิดต่างๆ เช่น อวนรุน เรือไพบิ้นปลาตะกัก ให้ ออก พรบ.ป่าชุมชน ขยายเขตอ่าวพังงา เป็นต้น

สาเหตุที่การแก้ปัญหาชาวประมงยังไม่บรรลุผล

แม้ว่าเครือข่ายชาวประมงภาคใต้จะผลักดันให้มีการ แก้ปัญหาของชาวประมงมากกว่าหนึ่งทศวรรษ แต่หลายพื้นที่ปัญหาก็กังไม่ได้ทะเลบางลง หรือกลับทวีความรุนแรงขึ้นกว่าเดิม เพราะว่า

- เครื่องมือทำลายล้าง ชนิดต่างๆยังไม่มีกัรยกเลิก ให้ทำได้นอกเขต ๓,๐๐๐ เมตร แต่ เจ้าหน้าที่ไม่สามารถติดตามควบคุมได้เพราะพื้นที่กว้างขวางมาก (๒,๖๐๐ กม. X ๓ กม. เท่ากับ ๗,๘๐๐ ตารางกิโลเมตรหรือ ๔.๘ ล้านไร่)
- เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมบางคนทุจริต รับเงินจากเรือประมงที่ทำผิดกฎหมาย ไม่จับกุมผู้กระทำผิด ถ้าจับก็เสนอลงโทษน้อยที่สุด ทำให้มีการละเมิดกฎหมายอยู่ทั่วไป

- กฎหมายไม่เอื้อกับการที่ชาวประมงจะจัดการทรัพยากร เช่น ไม่มีกฎหมายป่าชุมชนที่ให้อำนาจชาวบ้านจัดการอนุรักษ์ป่าชายเลน กฎหมายประมงรวมศูนย์การตัดสินใจอยู่ที่ ส่วนกลางไม่ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น และประชาชนในการจัดการทรัพยากร
- เครื่องมือทำลายล้างเปลี่ยนแปลงไปเป็นชนิดต่างๆ ได้ง่าย กฎระเบียบที่มีอยู่(และส่วนกลางเป็นคนกำหนด) ตามไม่ทันพัฒนาการ เหล่านั้น แก้ปัญหาไม่ได้
- สังคมยังไม่ตระหนักถึงความเสื่อมโทรมของทรัพยากรทางทะเล ซึ่งเป็นแหล่งอาหารราคาถูกของประเทศ ไม่เข้าใจและไม่สนับสนุนชาวประมงพื้นบ้านในการรณรงค์เพื่อการจัดการทรัพยากรทะเลที่ยั่งยืน
- รัฐไม่มีนโยบายลดเครื่องมือประมงพาณิชย์ขนาดใหญ่ ซึ่งเป็นตัวทำลายทรัพยากรทางทะเลและไม่กล้าจัดการปัญหาที่กระทบกระเทือนกับประมงพาณิชย์ เพราะเป็นฐานเสียงและ ฐานเงินของพรรคการเมืองต่างๆ
- รัฐจัดทำโครงการพัฒนาขนาดใหญ่ที่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรทางทะเลขึ้นมาเรื่อยๆ เช่น โครงการนิคมอุตสาหกรรมที่ปล่อยน้ำเสียลงทะเล การใช้พื้นที่ป่าชายเลน การสร้างเขื่อน กั้นทะเลสาบ เป็นต้น

แหล่งที่มา องค์การความร่วมมือเพื่อฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติอินโดนีเซีย

ขั้นตอนการขึ้นทะเบียนเรือประมงพื้นบ้าน

1.การยื่นคำขอให้ตรวจสอบเรือ

ให้เจ้าของเรือ ผู้มีกรรมสิทธิ์ หรือผู้ครอบครองเรือ หรือผู้รับมอบอำนาจ ดำเนินการยื่นคำขอให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบเรือ และทำเครื่องหมายที่แสดงอัตลักษณ์เรือ

ตั้งแต่วันที่ 16 ธันวาคม 62 ณ สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขา ในพื้นที่จังหวัดชายทะเลทั้ง 22 จังหวัด ให้ยื่นคำขอในพื้นที่ที่เรือนั้นจอดอยู่ เพื่อความสะดวกในการตรวจสอบเรือ

1.1 ให้เจ้าของเรือ ผู้ครอบครองเรือ หรือผู้รับมอบอำนาจ ที่ยังไม่ได้อื่นลงทะเบียนขอตรวจสอบเรือ ดำเนินการยื่นคำขอตามแบบคำร้อง ก.5 เพื่อขอให้ตรวจสอบ และทำอัตลักษณ์เรือประมงที่มีขนาดไม่ถึงสิบตันกรอส

1.2 ให้เจ้าของเรือ ผู้ครอบครองเรือ หรือผู้รับมอบอำนาจ ที่ได้เคยยื่นลงทะเบียน ขอตรวจสอบเรือไว้แล้วกับสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขา ที่ปรากฏในนัดหมายตรวจสอบเรือ ก่อนประกาศนี้มีผลใช้บังคับ ให้มาประสานกับสำนักงานงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขานั้น ๆ เพื่อกำหนดวันนัดหมายตรวจสอบเรืออีกครั้ง โดยให้ถือว่าการยื่นลงทะเบียนขอตรวจสอบเรือดังกล่าวเป็นการแจ้งตามประกาศนี้

1.3 เอกสารหลักฐานในการขอให้ตรวจสอบเรือ

1.3.1 เรือที่มีทะเบียนเรือ ให้แสดงบัตรประจำตัวประชาชน และยื่นคำร้อง ก.5 กรณีที่เจ้าของเรือไม่สามารถดำเนินการได้ด้วยตัวเอง ต้องมีหนังสือมอบอำนาจพร้อมเอกสารประกอบอื่นๆ พร้อมทั้งให้นำใบอนุญาตใช้เรือ และใบทะเบียนเรือไทยฉบับจริงมาแสดง

1.3.2 เรือที่ยังไม่ได้จดทะเบียนเรือ ให้แสดงบัตรประจำตัวประชาชนและยื่นคำร้อง ก.5 กรณีที่เจ้าของเรือไม่สามารถดำเนินการได้ด้วยตัวเอง ต้องมีหนังสือมอบอำนาจพร้อมเอกสารประกอบอื่นๆ

2 กำหนดระยะเวลาการตรวจสอบและทำอัตลักษณ์เรือ กำหนดระยะเวลาในการตรวจสอบเรือประมง ที่มีขนาดไม่ถึงลิบตัน กรอส ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2562

3 การดำเนินการภายหลังการตรวจสอบ

3.1 กรณีเรือประมงที่มีทะเบียนเรือไทย

3.1.1 เรือประมงมีขนาดไม่ถึงลิบตันกรอส นายทะเบียนเรือจะดำเนินการแก้ไขรายการในทะเบียนเรือ ให้ตรงกับผลการตรวจสอบเรือ เพื่อประกอบการขอจดทะเบียนเรือประมง

3.1.2 เรือประมงมีขนาดตั้งแต่ลิบตันกรอสขึ้นไป นายทะเบียนเรือจะดำเนินการแก้ไขรายการในทะเบียนเรือ ให้ตรงกับผลการตรวจสอบเรือ และให้ถือว่าเป็นเรือประมงพื้นบ้านจนกว่า กรมประมงจะประกาศให้มีการขอรับใบประมงพาณิชย์ และให้เจ้าของเรือขอรับใบอนุญาต ทำการประมงพาณิชย์ตามกฎหมายว่าด้วยประมง

3.2 กรณีเรือประมงที่ยังไม่ได้จดทะเบียนเรือไทย

3.2.1 ให้เจ้าของเรือประมงยื่นขอหนังสือรับรองให้จดทะเบียนเรือ จากกรมประมง และนำมาแสดงต่อนายทะเบียนเรือ

3.2.2 เมื่อเป็นไปตามหลักเกณฑ์ การจดทะเบียนเรือตามกฎหมายเรือไทยแล้ว นายทะเบียนเรือจะจดทะเบียนเรือให้ กรณีไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ ให้นายทะเบียนเรือแจ้งให้เจ้าของเรือทราบว่า ไม่สามารถจดทะเบียนเรือไทยได้

ให้แจ้งสิทธิให้เจ้าของเรือทำการแจ้งของคใช้เรือ หรือเปลี่ยนประเภทเรือเป็นเรืออื่น โดยให้นำหลักเกณฑ์ตามมาตรา 54/10 แห่งพระราชบัญญัติเรือไทย พ.ศ.2481 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติเรือไทย พ.ศ. 2561

3.3.3 กรณีที่ได้รับการจดทะเบียนเรือที่มีขนาดตั้งแต่ลิบตันกรอสขึ้นไป ให้หมายเหตุไว้ในใบอนุญาตใช้เรือดังนี้ "ให้ถือว่าเป็นเรือประมงพื้นบ้านจนกว่า กรมประมงจะประกาศให้มีการขอรับใบประมงพาณิชย์" และให้เจ้าของเรือขอรับใบอนุญาต ทำการประมงพาณิชย์ ตามกฎหมายว่าด้วยประมง

แหล่งที่มา เว็บไซต์ กรมประมง